

Byggnadsnämnden
Produktionsstyrelsen
Vård- och omsorgsnämnden

Granskning av styrning och kontroll av samhällsbetalda resor

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Österåkers kommun har PwC gjort en granskning av den interna kontrollen avseende styrning och kontroll av samhällsbetalda resor. Resultatet av granskningen framgår av bifogad rapport.

Efter genomförd granskning är vår bedömning att Österåkers kommun i allt väsentligt har en tillräcklig styrning och kontroll av samhällsbetalda resor. Ett antal brister/förbättringsområden har dock noterats vilka framgår av rapporten.

Revisorerna vill särskilt lyfta fram vikten av att Byggnadsnämnden säkerställer att de kontroller som åvilar entreprenören enligt avtal genomförs samt att resultatet av dessa kontroller rapporteras till nämnden. Byggnadsnämnden bör även utveckla former för att följa upp brukarnas syn på utförda tjänster.

Revisorerna önskar Byggnadsnämndens svar med anledning av de iakttagelser och rekommendationer som redovisas i rapporten. Då vissa iakttagelser berör flera nämnder/förvaltningar emotser revisorerna att Byggnadsnämnden samordnar sitt svar med berörda nämnder. Svaret ska vara revisorerna tillhanda senast den 16 december 2016

För revisorerna

Bengt Ölm
ordförande

För kännedom:

Kommunfullmäktiges presidium
Kommundirektören

Revisionsrapport

Granskning av styrning och kontroll av samhällsbetalda resor

Sofia Nylund
Jenny Nyholm
Per Larsson

September 2016

Österåkers kommun

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattande bedömning	2
2.	Inledning	4
2.1.	Bakgrund	4
2.2.	Revisionsfråga	4
2.2.1.	Kontrollmål.....	4
2.2.2.	Revisionskriterier	4
2.3.	Revisionsmetod och avgränsning.....	5
2.4.	Styrande och stödjande dokument.....	5
3.	Samhällsbetalda resor	6
3.1.	Skolskjuts	6
3.2.	Färdtjänst (turbundna resor)	6
4.	Granskningsresultat	8
4.1.	Ansvarsfördelning mellan berörda nämnder kring styrning och uppföljning	8
4.1.1.	Skolskjuts.....	8
4.1.2.	Färdtjänst (kommunala turbundna resor)	8
4.2.	Styrning och kontroll av kostnader för samhällsbetalda resor	9
4.2.1.	Kontroller.....	10
4.3.	Avtal för samhällsbetalda resor	10
4.4.	Uppföljning av avtal	12
4.4.1.	Verifiering av fakturor	12
5.	Bedömning	14
5.1.	Avstämning mot kontrollmål	14
5.2.	Revisionell bedömning	15
5.3.	Rekommendationer.....	16

1. *Sammanfattande bedömning*

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Österåkers kommun har PwC gjort en granskning av den interna kontrollen avseende styrning och kontroll av samhällsbetalda resor.

Granskningen syftade till att besvara följande revisionsfråga:

- *Har Byggnadsnämnden och berörda nämnder en tillräcklig styrning och kontroll av samhällsbetalda resor?*

Efter genomförd granskning är vår bedömning att Österåkers kommun i allt väsentligt har en tillräcklig styrning och kontroll av samhällsbetalda resor. Bedömningen baseras på iakttagelser vid genomförd granskning och utifrån en sammanvägd bedömning av uppställda kontrollmål. Ett antal brister/förbättringsområden har dock noterats:

- Byggnadsnämnden har upphandlat ramavtal avseende samhällsbetalda resor för en tidsperiod längre än fyra år, vilket inte är i enlighet med LOU.
- Hanteringen av samhällsbetalda resor är personbunden, vilket är sårbart utifrån att handläggarna är ensamma i sin roller. För skolskjutshandläggning finns visserligen en del dokumenterade rutiner, men detta saknas för handläggning av färdtjänst.
- Det finns en viss problematik för Byggnadsnämnden att utöva sitt ansvar inom granskningsområdet, eftersom samarbetet med produktionsstyrelsen och biståndsenheten inte alltid fungerar ändamålsenligt.
- Leverantören ska årligen genomföra och dokumentera ett antal kontroller, bl.a. drogtester, bältes- samt hastighetskontroller, för vilka kommunen har rätt att ta del av utfallet. Vi har efterfrågat dokumentation, men kommunen saknar underlag för de flesta kontroller. Vi anser att det borde vara i kommunens intresse av ta del av dessa kontroller, dels för att säkerställa att leverantören utför dem, dels för att garantera säkerheten för brukarna.
- Det genomförs inga brukarundersökningar eller efterfrågan av feedback från brukarna.

Utifrån noterade brister/förbättringsområden lämnar vi följande rekommendationer:

- Att uppdatera riktlinjerna för turbundna kommunala färdtjänstresor. Riktlinjerna är från 2007 då ansvaret för samhällsbetalda resor var uppdelat på tre förvaltningar. Därutöver innehåller riktlinjerna felaktig uppgift om avgiftsuttag.

- Att säkerställa att det förvaltningsövergripande samarbetet med produktionsstyrelsen och biståndsenheten fungerar ändamålsenligt så att byggnadsnämnden kan utöva sitt ansvar.
- Att dokumentera rutinerna för hantering av färdtjänstären den för att göra hanteringen mindre personbunden.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Österåkers kommun har PwC gjort en granskning av den interna kontrollen avseende styrning och kontroll av samhällsbetalda resor.

Kostnaden för samhällsbetalda resor i Österåkers kommun uppgick 2015 till drygt 23 mnkr, och kostnaderna har ökat relativt mycket under 2015. Inom samhällsbetalda resor har 450 beslut tagits rörande färdtjänst och 904 beslut tagits rörande skolskjutsar.

Planering och uppföljning av verksamheten är relativt komplex och risker finns kopplat till svårigheten att upprätthålla ändamålsenliga kontrollsystem samt att området kan vara förtroendekänsligt. I sin riskanalys för 2016 har revisorerna därför valt ut området för närmare granskning.

2.2. Revisionsfråga

Granskningen syftar till att besvara följande revisionsfråga:

- *Har Byggnadsnämnden och berörda nämnder en tillräcklig styrning och kontroll av samhällsbetalda resor?*

2.2.1. Kontrollmål

Revisionsfrågan besvaras utifrån följande uppställda kontrollmål:

- Det finns en tydlig ansvarsfördelning mellan berörda nämnder kring styrning och uppföljning av samhällsbetalda resor
- Berörda nämnder har en god styrning och kontroll av kostnaderna för samhällsbetalda resor inklusive budgetering och redovisning
- Berörda nämnder har säkerställt att det finns ändamålsenliga avtal upphandlade för att tillgodose behovet av resor
- Det sker en löpande uppföljning av avtalen för samhällsbetalda resor, bland annat med avseende på fakturerade resor

2.2.2. Revisionskriterier

- Lagen om offentlig upphandling
- Riktlinjer för intern kontroll
- Riktlinjer för skolskjutsverksamheten
- Riktlinjer för färdtjänst
- Kommunal redovisningslag

2.3. Revisionsmetod och avgränsning

Granskningen har skett genom dokumentstudier (styrdokument, protokoll och handlingar) samt genomgång av avtal, fakturor, räkenskapsmaterial etc. Verifiering har gjorts av 17 fakturor. Vidare så har intervjuer genomförts med kart- och mätchefen vid byggnadsförvaltningen, samt med handläggare för skolskjuts och färdtjänst.

Granskningen omfattar Byggnadsnämnden som är den nämnd i kommunen som har att besluta i frågor rörande samhällsbetalda resor. Granskningen omfattar inte riksfärdtjänst som tillhandahålls av landstinget.

2.4. Styrande och stödjande dokument

Inom ramen för granskningen har vi erhållit ett antal styrande och stödjande dokument, se nedan:

- Riktlinjer för skolskjuts för elever i grundskola och särskola (2013-12-27)
- Riktlinjer för turbundna kommunala färdtjänstresor (2007-08-07)
- Reglemente för Byggnadsnämnden (Dnr KS 2014/297-101)
- Byggnadsnämndens delegationsordning (2012-01-12)
- Ramavtal SAMTRANS Skol- och handikapptransporter
- Uppföljnings- och utvärderingsplan 2016 – komplettering till budget 2016
- Handläggningsrutiner för skolskjuts
- Bedömningsmall skolskjuts
- Avtalsuppföljning inkl. minnesanteckningar

Rapporten har sakgranskats av berörda tjänstemän.

3. Samhällsbetalda resor

Inom Österåkers kommun är det Byggnadsnämnden som har delegation att fatta beslut om samhällsbetalda resor. Sedan oktober 2013 hanteras samhällsbetalda resor inom kart- och måtenheten vid samhällsbyggnadsförvaltningen.

3.1. Skolskjuts

Rätten till skolskjuts regleras i Skollagen (2010:800). Skolskjuts är en rättighet för elever i grundskola, särskola och gymnasiesärskola som uppfyller skollagens förutsättningar för att beviljas skolskjuts. Kommunen har skyldighet att anordna kostnadsfri skolskjuts för elever som behöver det utifrån färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionshinder eller annan särskild omständighet.

Alla elever i grundskola, särskola och gymnasiesärskola med Österåker som hemkommun har rätt till skolskjuts om någon av ovanstående premisser föreligger. Rätten till skolskjuts bedöms i första hand utifrån avståndet mellan skolan och hemmet i relation till vilket skolår eleven går i. Skolskjuts innebär att eleven kan få ett SL-kort eller kan få åka taxi eller båt/svävare till och från skolan. Utgångspunkten är att skolskjuts ska ske genom allmänna kommunikationer. Bedömning görs med hänsyn till elevens färdväg mellan hemmet och aktuell hållplats samt utifrån krav på säkra trafikförhållanden. Vidare så ska tidtabeller på ett acceptabelt sätt överensstamma med elevens schemalagda skoltider.

Gymnasieelever som har mer än sex kilometer mellan skola och folkbokföringsadress har rätt till skolskjuts.

Skolskjutsverksamheten i Österåkers kommun regleras i Riktlinjer för skolskjuts för elever i grundskola och särskola.

3.2. Färdtjänst (turbundna resor)

Rätten till färdtjänst regleras i Lagen om färdtjänst (1997:736). Lagen gäller särskilt anordnade transporter för personer med funktionshinder. Det är Trafikförvaltningen SLL som ansvarar för färdtjänsten i Stockholms län enligt avtal med kommunerna. Kostnaderna för färdtjänsten ligger hos SLL. I enlighet med avtalet § 9 ansvarar kommunerna för de resor som föranleds av kommunala beslut såsom dagverksamhet/växelvård för äldre, daglig verksamhet enligt LSS, korttidsvistelse/tillsyn för funktionshindrade barn/ungdomar. Kommunal turbunden färdtjänst beviljas vid behov utifrån färdtjänstlagen.

I Österåker kommun kan kommuninvånare som på grund av funktionshinder har väsentliga svårigheter att resa med allmänna kommunikationsmedel ansöka om färdtjänst eller så kallade turbundna resor, såsom resor till korttidsvård, daglig verksamhet, växelvård m.m. Detta gäller för såväl resor inom Stockholms län som utanför. Enligt uppgifter från kommunens hemsida ska ansökan om färdtjänst

göras via husläkare eller behandlande läkare som skickar ett läkarintyg till en handläggare i kommunen. Läkarintyget ska sedan kompletteras med en ansökningsblankett och ett passfoto. Handläggaren utreder behovet av färdtjänst och därefter skickas utredningen till landstinget som beslutar om beviljande av så kallad färdtjänstlegitimation. Genom färdtjänst inom länet kan brukaren resa med taxi, alternativt specialfordon med plats för rullstol, till ordinarie SL-priser. Färdtjänst kan i vissa fall beviljas för tillfälliga behov, behovet ska dock föreligga för minst tre månader.

Inom Österåker kommun finns riktlinjer för turbundna kommunala färdtjänstresor. Riktlinjerna är från 2007 och behöver revideras sett till att de avser endast barn- och ungdomsförvaltningen, samt att de innehåller ett stycke om avgiftsuttag som ej är aktuellt.

Riksfärdtjänstresor beviljas enligt Lagen (1997:735) om Riksfärdtjänst. Personer med stort och varaktigt funktionshinder som inte kan resa till normala kostnader eller måste ha ledsagare beviljas Riksfärdtjänst för resor för rekreation, besöka anhörig/vän eller enskild angelägenhet. För dessa resor betalar den beviljade en egenavgift enligt regeringen fastställd taxa betalas. Riksfärdtjänst omfattas inte av den här granskningen.

4. Granskningsresultat

4.1. Ansvarsfördelning mellan berörda nämnder kring styrning och uppföljning

Byggnadsnämnden ansvarar för samhällsbetalda resor i Österåker kommun. Ansvarsområdet tillhör kart- och mätenheten vid samhällsbyggnadsförvaltningen. Kommunen har tre handläggare för samhällsbetalda resor, varav två handlägger ärenden relaterade till skolskjuts och en handlägger färdtjänstärenden. Handläggarna har enligt delegation från nämnden rätt att besluta i reseärenden.

4.1.1. Skolskjuts

Ansökan om beviljad skolskjuts sker genom ansökningsblankett på kommunens hemsida. Handläggarna går igenom samtliga ansökningar och tar fram ett förslag till beslut utifrån den bedömningsmall som finns. Inför skolstart gör handläggaren en genomgång av samtliga elever som ska börja årskurs ett, årligen ca 600 elever. Praktiska problem kan uppstå i de fall där eleven är placerad vid skola som inte ligger närmast folkbokföringsadressen, eftersom det sällan framgår för handläggaren att det är en placering och inte en egen vald skola.

Under intervju framkommer att handläggarna för skolskjuts saknar listor över kontaktpersoner ute på skolorna att använda sig av för att få tag på kompletterande information rörande elever. Denna information är viktig för att handläggarna ska kunna beställa skolskjuts på ett korrekt sätt med rätt upphämtningsplats m.m. Vidare så upplever handläggaren att det finns en tröghet inom kommunens produktionsstyrelse, som ansvarar för kommunens utförande av skolverksamhet, att föra över information rörande eleverna på ett effektivt sätt.

4.1.2. Färdtjänst (kommunala turbundna resor)

Ansökan om färdtjänst kan göras i samband med eller efter att biståndsenheten (bistånd/LSS-handläggare) tagit beslut om brukarens behov av resor till den beviljade verksamheten. Under intervju framkommer att den höga personalomsättningen på biståndsenheten vid flera tillfällen lett till att ansökningarna för färdtjänst inte inkommit i tid till handläggaren, vilket har lett till viss ökad handläggningstid. Det finns en även sekretess mellan enheterna, vilket medför att handläggaren inte kan se biståndsenhetens beslut om de inte ges tillstånd till det.

Årligen sker en omprövning av samtliga färdtjänstbeslut, men någon ny ansökan behöver inte lämnas in förutsatt att beslutet om beviljad verksamhet kvarstår och är oförändrat. Förändringar av insats ska omgående meddelas till handläggaren via Procapita.

Iakttagelser

Ansvarsfördelningen är i allt väsentligt tydlig då Byggnadsnämnden ensam ansvarar för samhällsbetalda resor i Österåker kommun. Handläggarna har delegation att fatta beslut, vilket har verifierats som nämndens delegationsordning.

Samverkan mellan skolskjutshandläggare och personal inom produktionsstyrelsen kunde förtydligas, t.ex. genom kontaktlistor för att ytterligare effektivisera handläggningen av skolskjuts. För att handläggarna ska få erforderliga underlag till sina beslut är de beroende av att uppgifter inkommer från skolorna avseende skolskjuts. Även inom färdtjänst är handläggaren beroende av att underlag inkommer från de biståndshandläggare som utreder rörelsehinder och beviljar verksamheter.

Det finns riktlinjer för skolskjutsverksamheten och för turbundna kommunala färdtjänstresor.

4.2. Styrning och kontroll av kostnader för samhällsbetalda resor

Kostnaderna för samhällsbetalda resor har ökat under de senaste fem åren. Under intervju anges att det är få antal elever som byter resandegrupp¹, men att det är kostsamt för kommunen då elever behöver skolskjuts utanför kommunen med specialfordon eller ensamåkning.

I nedanstående tabell redovisas utfallet av de totala kostnaderna jämfört med budget avseende samhällsbetalda resor (exklusive administration såsom personal- och lokalkostnader etc.) år 2012-2015, samt prognos för 2016.

Tabell 1: Totala kostnader samhällsbetalda resor

År	Budget, tkr	Kostnad, tkr	Avvikelse, tkr
2012	15 075	19 333	-4 258
2013	15 357	19 929	-4 572
2014	19 765	19 613	152
2015	20 200	20 578	-378
2016*	20 600	20 600	0

*prognos

De stora budgetavvikelserna under 2012 och 2013 anges bero på feluppskattningar av hur stora kostnader avtalet med Samtrans skulle innebära.

De administrativa kostnaderna, såsom personal- och lokalkostnader, uppgår till ca 2 500 tkr årligen. Under 2015 uppgick de budgeterade kostnaderna till 2 600 tkr, varav:

- Personalkostnader (3,45 årsarbetare), 1 760 tkr
- Lokalkostnader, 146 tkr

¹ Indelning av resenärer utifrån typ av samhällsbetald resa

- Behovsstyrd administration (overheadkostnader för intern service), 614 tkr
- Licenskostnader, 65 tkr
- Övriga kostnader, 15 tkr

Under hösten 2015 och våren 2016 hade enheten 3,45 årsarbetare. Från och med 2016-08-31 består enheten av 2,95 årsarbetare.

Under 2014 bytte kommunen ekonomisystem samt koder för samtliga konton. Enligt uppgift medför det svårigheter med att ta fram fullständiga siffror avseende vilka kostnader som är hänförliga till skolskjuts respektive färdtjänst för åren innan 2014. Fördelningen av utfallet för de totala kostnaderna åren 2014-2015, samt prognos för 2016, redovisas i tabellen nedan:

Tabell 2: Andel av totala kostnader

	2014	2015	2016*
Skolskjuts	0,69	0,68	0,70
Färdtjänst	0,31	0,32	0,30

*prognos

Vid tidpunkt för intervju var det ca 700 elever med skolskjuts som hade SL-kort och 200 elever som åker taxi.

4.2.1. *Kontroller*

Skolskjutshandläggaren genomför veckovis kontroll av elevers folkbokföringsadress utifrån uppdatering från Skatteverket. Vidare får handläggarna inför varje uppföljnings/avstämningsmöte (se även avsnitt 4.4.) listor från leverantören över vem som åker. Handläggarna kontrollerar dessa listor och gör en avstämning mot sina egna uppgifter. Vid uppföljningsmötet stämmer handläggarna och leverantören av att de är överens om hur beställningen/fakturaunderlaget för den kommande perioden ska se ut. Det finns inga kontrollmoment i nämndens internkontrollplan avseende samhällsbetalda resor. Den interna kontroll som sker är genom avstämnings i samband med uppföljningsmöten med Samtrans fyra gånger per år.

Iakttagelser

Kostnaderna för samhällsbetalda resor har ökat årligen sedan 2012. Sedan 2014 har de stora budgetavvikelserna minskat och budgetering i större utsträckning skett utifrån avtalade volymer. Det sker en kontinuerlig kontroll av att rätt personer erhåller resor genom listor som fås från leverantören vid fyra tillfällen per år, vilka följs upp av handläggarna. Därutöver gör skolskjutshandläggaren en veckovis kontroll av folkbokföringsadress för de elever som berättigats skolskjuts.

4.3. *Avtal för samhällsbetalda resor*

Österåkers kommun har ett ramavtal med leverantören SAMTRANS Skol- och handikapptransporter AB. Den ursprungliga avtalstiden gällde 2012-07-01 och 2015-06-30, med option om förlängning tre gånger ett år i taget. Avtalet omfattar både skolskjuts och kommunal färdtjänst, eller så kallade turbundna resor, såsom

resor till korttidstillsyn, daglig verksamhet, växelvård etc. Samtrans har inga egna fordon, utan samtliga resor tillhandahålls av underleverantörer. Under intervju framkommer att det är Samtrans som ansvarar för att de elever och rörelsehindrade som behöver transport får det.

I enlighet med avtalet gör kommunen i juni varje år en grundbeställning. I samband med uppföljningsmöten, som sker fyra gånger per år, kan kommunen justera beställningen utifrån volymförändringar. Avtalet är ett fastprisavtal och kommunen har under fyra perioder under året (mellan varje uppföljningsmöte) fastpriskostnader. Betalning sker i efterskott mot faktura enligt betalningsplan, och faktureringen görs per resandegrupp. I nedanstående tabell redovisas volym och uppdragspris enligt aktuell prislista, från maj 2016.

Tabell 3: Sammanställning volym och uppdragspris

Resandeförteckning/ grupp	Antal resenärer/ mån, st	Total- kostnad/ mån, kr	Kostnad/ resenär/ mån, kr
Skolskjuts inom kommunen	147	389 550	2 650
Skolskjuts, interkommunal resa	51	760 750	14 916
Korttidstillsyn			
/korttidsvistelse (LSS) inom kommunen	7	20 300	2 900
Korttidstillsyn/korttidsvistelse (LSS), interkommunal resa	4	20 000	5 000
Daglig verksamhet (LSS) inom kommunen	44	143 000	3 250
Daglig verksamhet (LSS), interkommunal resa	14	192 000	13 714
Sysselsättning inom kommunen	7	14 700	2 100
Dagverksamhet äldre och funktionshindrade inom kommunen	40	88 000	2 200
Dagverksamhet äldre och funktionshindrade, interkommunal resa	1	19 000	19 000
Växelvård inom kommunen	20	7 120	356
TOTALT	335	1 654 420	4 938

Iakttagelser

Kommunen har ett ramavtal med Samtrans avseende samhällsbetalda resor. Avtalstiden överstiger fyra år. I enlighet med LOU (lagen om offentlig upphandling) får ramavtal inte upphandlas för mer än fyra år. Avtalet är ett fastprisavtal med fasta kostnader under fyra perioder under året. Det innebär att kommunen kan undgå att betalda för elever eller brukare som beviljas resa genast efter en

prisjustering, men även tvärtom, kommunen kan få betala för elever och brukare som inte utnyttjar sin resa fram till nästa prisjustering. De intervjuade upplever att dessa kostnader går jämnt ut.

4.4. Uppföljning av avtal

Enligt avtalet ska uppföljning göras såväl under avtalstiden som i samband med avtalsslut för att säkerställa att avtalet följs och att leverans sker till rätt pris och på överenskommet vis. Fyra gånger per kalenderår (juni, september, november och april) hålls uppföljningsmöten. Enligt avtalet ska leverantören medverka vid minst ett möte per kalenderår. Under intervju framkommer att leverantörer medverkar vid samtliga uppföljningsmöten. Vi har tagit del av dokumentation i form av minnesanteckningar från åtta uppföljningsmöten från de senaste åren (2014-2015).

Vidare så framkommer av avtalet vilka årliga kontroller som leverantören ska genomföra och dokumentera. Årligen ska bälteskontroll, hastighetskontroll, förarbevískontroller, slumpmässiga drogkontroller och besiktningar av fordon göras. Kommunen har rätt att ta del av utfallet för dessa kontroller. Vi har efterfrågat dokumentation och erhållit utfallet från 2014 och 2015 års drogtester av blivande chaufförer i samband med certutbildningen för Samtrans, samt utfallet av slumpmässiga drogtester av chaufförer 2015. *Vid rapporteringstillfället saknades fortfarande dokumentation kring bälteskontroll, hastighetskontroll, förarbevískontroll samt besiktning av fordon.*

Under intervju anges att feedback inte samlas in från elever eller brukare. Främsta orsaken till detta är att det inte hinns med. Dock anges att de som är missnöjda har tendens att höra av sig till kommunen och framföra sina synpunkter.

4.4.1. Verifiering av fakturor

Verifiering har gjorts av 17 stycken fakturor avseende samhällsbetalda resor. Kontroll har skett av att pris och volym är i enlighet med avtal utifrån aktuell prislista, samt att fakturan är upprättad i enlighet med avtal, det vill säga en resandegrupp per faktura. Utfallet av verifieringen redovisas i nedanstående tabell:

Tabell 4: Verifiering fakturor samhällsbetalda resor

	I enlighet med avtal	Ej i enlighet med avtal
Avser samhällsbetalda resor	17	0
Korrekt volym/pris	17	0
Upprättad faktura	16	1

Iakttagelser

Uppföljningsmöten sker i enlighet med avtalet fyra gånger per år med representanter från båda avtalsparter närvarande. Vid dessa möten kommer parterna överens om beställning som utgör underlag för fakturering för den kommande perioden fram till nästa uppföljningsmöte.

Vår verifiering visar att samtliga 17 granskade fakturor är korrekta med hänsyn till volym och pris i enlighet med avtal och aktuella prislista. 16 av 17 fakturor är upprättade i enlighet med vad som anges i avtalet, det vill säga en faktura per resandegrupp. En faktura avser 13 stycken interkommunala enkelresor mellan förskola och hem för en enskild elev. Fakturering är därmed ej i enlighet med avtal. Vi bedömer inte att det föreligger någon risk med fakturan.

5. Bedömning

5.1. Avstämning mot kontrollmål

Kontrollmål	Bedömning och kommentar
Det finns en tydlig ansvarsfördelning mellan berörda nämnder kring styrning och uppföljning av samhällsbetalda resor.	<p>Uppfyllt</p> <p>Det är Byggnadsnämnden som ansvarar för samhällsbetalda resor i kommunen. Nämnden har delegerat rätten att fatta beslut i de frågor som rör samhällsbetalda resor till skolskjuts- respektive färdtjänsthandläggare.</p> <p>Vi har inhämtat och verifierat Byggnadsnämndens delegationsordning (2012-01-12).</p>
Berörda nämnder har en god styrning och kontroll av kostnaderna för samhällsbetalda resor inklusive budgetering och redovisning.	<p>Uppfyllt</p> <p>I juni varje år görs en grundbeställning av samhällsbetalda resor till fastpriskostnader. Utifrån volymförändringar kan beställningen justeras vid fyra tillfällen per år. Budgetering sker utifrån avtalade volymer.</p> <p>Skolskjutshandläggaren gör en veckovis kontroll av folkbokföringsadress från Skatteverket för de elever som berättigats skolskjuts. Vidare så görs kvartalsvisa kontroller av att rätt personer erhåller resor genom avstämning av listor som handläggarna erhåller från leverantören.</p>
Berörda nämnder har säkerställt att det finns ändamålsenliga avtal upphandlade för att tillgodose behovet av resor.	<p>Delvis uppfyllt</p> <p>Kommunen har ett upphandlat ramavtal med Samtrans som omfattar kommunens samtliga samhällsbetalda resor. Avtalstiden överstiger dock fyra år, vilket strider mot LOU.</p> <p>Det genomförs inga brukarundersökningar eller efterfrågan av feedback från brukarna.</p>
Det sker en löpande uppföljning av avtalen för samhällsbetalda resor bl.a. med avseende på fakturerade resor.	<p>Uppfyllt</p> <p>Uppföljningsmöten med leverantören sker fyra ggr per år. I samband med dessa möten beslutas om underlag för fakturering som ska gälla för</p>

perioden fram till nästa uppföljningsmöte.

Vår verifiering visar att faktureringen skett i enlighet med avtal utifrån aktuell prislista för 17 av 17 granskade fakturor. 16 av 17 granskade fakturor är upprättade i enlighet med avtal. En faktura avser 13 stycken interkommunala enkelresor för enskild elev. Fakturering ska i enlighet med avtal ske utifrån en faktura per resandegrupp. Vi bedömer att det inte föreligger någon risk med fakturan.

Av avtalet framgår att leverantören årligen ska utföra ett antal kontroller, bl.a. drogtester, bältes- och hastighetskontroller, som kommunen har rätt att ta del av. Vi har efterfrågat dokumentation, men endast erhållit utfall för ett antal drogtester. Det indikerar att kommunen inte efterfrågar dokumentation avseende kontrollerna från leverantören. Det borde vara i kommunens intresse att ta del av utfallet.

5.2. Revisionell bedömning

Granskningen syftade till att besvara följande revisionsfråga:

- *Har Byggnadsnämnden och berörda nämnder en tillräcklig styrning och kontroll av samhällsbetalda resor?*

Efter genomförd granskning är vår bedömning att Österåkers kommun i allt väsentligt har en tillräcklig styrning och kontroll av samhällsbetalda resor. Bedömningen baseras på iakttagelser vid genomförd granskning och utifrån en sammanvägd bedömning av uppställda kontrollmål. Ett antal brister har dock noterats:

- Byggnadsnämnden har upphandlat ramavtal avseende samhällsbetalda resor för en tidsperiod längre än fyra år, vilket inte är i enlighet med LOU (lagen om offentlig upphandling).
- Hanteringen av samhällsbetalda resor är personbunden, vilket är sårbart utifrån att handläggarna är ensamma i sin roll. För skolskjutshandläggning finns förvisso en del dokumenterade rutiner, men detta saknas för handläggning av färdtjänst.

- Det finns en viss problematik för byggnadsnämnden att utöva sitt ansvar inom granskningsområdet, eftersom samarbetet med produktionsstyrelsen och biståndsenheten inte alltid fungerar ändamålsenligt.

5.3. Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi Byggnadsnämnden:

- Att uppdatera riktlinjerna för turbundna kommunala färdtjänstresor. Riktlinjerna är från 2007 då ansvaret för samhällsbetalda resor var uppdelat på tre förvaltningar. Därutöver innehåller riktlinjerna felaktig uppgift om avgiftsuttag.
- Att säkerställa att det förvaltningsövergripande samarbetet med produktionsstyrelsen och biståndsenheten fungerar ändamålsenligt så att byggnadsnämnden kan utöva sitt ansvar.
- Att dokumentera rutinerna för hantering av färdtjänstresorna för att göra hanteringen mindre personbunden.

2016-09-06

Sofia Nylund
Projektledare

Anders Hägg
Uppdragsansvarig
